

Гіренко А.*

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТНК В УМОВАХ АСИМЕТРІЇ ІНФОРМАЦІЇ

На сучасному етапі глобалізації світової економіки, посилення економічної інтеграції між державами та інформаційної асиметрії значно зростає роль ТНК як учасника міжнародних економічних відносин. Проблеми формування транснаціональних корпорацій і визначення не лише їхньої ролі та місця у сучасному міжнародному бізнесі, а й їхнього впливу на національну й світову економіку є одним із найбільш значущих в умовах інтенсифікації світових зв'язків та інформатизації суспільства.

Значним внеском у дослідження різних аспектів діяльності транснаціональних корпорацій стали праці таких вітчизняних учених, як В. Рокоча, І. Гладій, В. Новицький, Л. Суплін, Ю. Пахомов, В. Будкін, Д. Лук'яненко, В. Сіденко, А. Поручник, Є. Панченко, І. Бланк, О. Білорус, А. Філіпенко, А. Румянцев, О. Шнирков, І. Рогач та інших. До зарубіжних дослідників цієї теми варто віднести Ч. Кіндлебергера, Е. Пенроуза, Г. Перлмуттера, С. Гаймера, Р. Вернона, Дж. Даннінга, К. Коджима та інших.

Саме наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. спостерігається інтенсивне зростання зовнішньоекономічної діяльності, в якій транснаціональні корпорації виступають торговцями, інвесторами, розповсюджувачами сучасних технологій, стимуляторами міжнародної трудової міграції. Ці компанії відіграють провідну роль в інтернаціоналізації виробництва, у процесі розширення і поглиблення виробничих зв'язків між підприємствами різних країн. ТНК займають передові позиції у світовому виробництві в галузях електроніки, автомобілебудування, хімічній і фармацевтичній промисловості.

Контролюючи понад 50% світового промислового виробництва, понад 60% світової зовнішньої торгівлі, а також близько 80% світової бази патентів і ліцензій на нову техніку, технології та ноу-хау [1], ТНК стали найвпливовішими суб'єктами світової економіки, що мають динамічний розвиток.

На сьогодні ТНК діють практично у всіх сферах міжнародного бізнесу. Але найбільш активні вони в наукомістких галузях промислового виробництва, що забезпечують їхнє технологічне лідерство, в інфраструктурних галузях, нових інформаційних технологіях, НДДКР, у банківській справі й русі капіталу.

Транснаціональні корпорації є ключовими суб'єктами сучасного міжнародного бізнесу, не тільки багато в чому визначаючи основні тенденції його розвитку, але і роблячи істотний вплив на макроекономічну політику більшості країн. На сьогоднішній день у світі налічується близько 82 тисяч ТНК із числом зарубіжних філій близько 810 тисяч. Оскільки міжнародна виробнича мережа філій ТНК зростає швидкими темпами, то їхні загальні активи досягли наприкінці 2009 р. 13 трлн. дол., а загальна додана вартість, створена ними, – 2 трлн. дол. Приблизно 70 % світових платежів за технологію є результатом внутрішньофірмових трансакцій ТНК.

Річні обсяги продажів найбільших ТНК становлять сотні мільярдів доларів, перевершуючи національний дохід багатьох країн світу. Про зростання масштабів транснаціона-

* студентка 4 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Мазуренко В.П.

лізації світової економіки свідчить те, що сума внутрішнього та зовнішнього нагромаджених обсягів прямих іноземних інвестицій досягла 1/5 світового ВВП, експорт закордонних філій ТНК - 1/3 світового експорту; ВВП, вироблений за рахунок закордонних філій, становить 7 % світового ВВП [3].

Наростаюча швидкість змін зовнішнього середовища, значна невизначеність, інтенсифікація конкуренції на світових ринках і прискорення науково-технічного прогресу змушують ТНК звертати особливу увагу на вибір найбільш ефективних конкурентних стратегій. На сьогодні стратегічні альянси як форма співпраці між різними компаніями стали невід'ємною частиною міжнародної економічної системи.

Участь у стратегічних альянсах дозволяє транснаціональним корпораціям досягти безлічі вигод, серед яких доступ до ресурсів партнера, придбання нових знань, поліпшення репутації, збільшення ринкової влади, зниження ризику, придушення конкурентів, а також встановлення нових стандартів. Разом із тим, участь у стратегічних альянсах пов'язана з цілою низкою труднощів; до 50% від загального числа альянсів не досягають оголошених цілей [2].

Світову економічну могутність сконцентровано в руках найбільших ТНК (Microsoft, General Electric, Exxon Mobil, Wal-Mart Stores, Chevron, Bank of America Corporation, Royal Dutch/Shell, BP, IBM, Ford Motor, Nestle, Conoco Phillips, AT&T, Hewlett-Packard та інші). Ринкова капіталізація окремих ТНК перевищує 500 млрд дол., а щорічні обсяги їх продажів становлять 150–200 млрд дол. Чистий прибуток будь-яких із найбільших ТНК є адекватним річному бюджету України, а обсяг їх товарно-грошового обороту нерідко перевищує ВВП декількох країн, разом узятих. Нині в Україні транснаціональна діяльність представлена американськими, німецькими, англійськими, південнокорейськими та російськими компаніями [4].

В останні роки ТНК стали основним структурним елементом економіки більшості країн, провідною силою їх розвитку та підвищення ефективності. Вони сьогодні виступають в ролі найбільшого світового інвестора і носія нових технологій як у сфері менеджменту, так і виробництва. При цьому структура діяльності найбільших ТНК свідчить, що більшість великих ТНК фокусують свою діяльність у секторах банківських та інших послуг, видобутку і переробки нафти і газу, виробництва комп'ютерів і програмного забезпечення, ІТ-обладнання, фармацевтики та біотехнологій, машинобудування і транспорту.

Література:

1. Поляков В.В., Щенина Р.К. *Мировая экономика и международный бизнес.* – М.: КноРус, 2005. – 656 с.
2. Труфкин А. С. *Современные стратегии ТНК в области корпоративной социальной ответственности // Актуальные вопросы развития международных экономических отношений: Сборник научных работ / Под ред. д.э.н., проф. Касаткиной Е.А.* – М.: МАКС Пресс, 2008. - 1,3 п.л.
3. Токмакова І.В. *Дослідження сутності стратегічних альянсів як перспективної форми кооперації вітчизняних підприємств // Вісник економіки транспорту і промисловості. Економіка підприємства.* – 2010. - № 30. - С. 93-97.
4. Філіпенко А. С., Рогач О. І., Шнирков О. І. *Світова економіка: Підручник.* – К.: Либідь, 2009. – 582с.